

In memoriam

SPOMIENKA NA DOCENTA PAVLA MACKA

DOI: <https://doi.org/10.24040/sap.2026.13.1.102-103>

Koncom januára nás vo veku 91 rokov navždy opustil doc. PhDr. Pavel Macko, CSc., ktorý výraznou mierou prispel k etablovaní a rozvoju Katedry dejín štátu a práva Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela. Odišiel človek, pedagóg a historik, ktorého odborná erudícia sa spájala s mimoriadnou ľudskosťou, pokorou a úprimným záujmom o druhých.

Narodil sa 1. septembra 1934 v obci Habura v mnohopočetnej rodine v jednom z najchudobnejších regiónov vtedajšieho Československa. Sám zvykol s úsmevom hovoriť, že dátum jeho narodenia i meniny späté so školským rokom ho azda predurčili na pedagogickú dráhu. Detstvo prežil v rodnej obci Habura, okres Medzilaborce, v skromných podmienkach, ktoré formovali jeho citlivosť voči ľuďom i celoživotnú úctu k vzdelaniu. K jeho prvým školským spomienkam patril učiteľ, ktorý najchudobnejšie deti usádzal čo najbližšie k triednej piecke, aby sa po dlhšej ceste do školy aspoň trochu zohriali.

Osobné zážitky z detstva sa neskôr prirodzene prelínali s jeho odborným záujmom o československé dejiny. V pamäti mu zostali udalosti spojené so sociálnymi nepokojmi v regióne, vojnové roky, vypálenie rodnej obce nacistami i ozveny bojov na Dukle. Spomínal na otca zadržaného po zhromaždení za lepšie životné podmienky, na brata zapojeného do odboja i na vojnové dni strávené v pivnici. Aj drobné momenty, ako humanitárny baloniak z pomoci UNRRA, rozprával s pokorou a hlbokým porozumením pre dobu, ktorú prežil.

Po skončení základnej školy v roku 1950 odišiel študovať na pedagogické gymnázium do Prešova. Štúdium mu však predĺžila pľúcna tuberkulóza, pre ktorú strávil dlhé mesiace v sanatóriách vo Vyšných Hágoch a Tatranskej Polianke. Napriek zdravotným ťažkostiam nestratil životný optimizmus. Práve v tomto období stretol svoju budúcu manželku Máriu, s ktorou prežil svoj život v manželstve založenom na vzájomnej úcte a oddanosti.

V rokoch 1957 – 1961 absolvoval štúdium dejín na novozaloženej Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove, kde následne pôsobil ako odborný asistent. Popri pedagogickej práci pokračoval vo vedeckom raste – absolvoval externú ašpirantúru na Univerzite Karlovej a po roku 1969 ju dokončil na Univerzite Komenského v Bratislave dizertačnou prácou venovanou politickému systému predmníchovskej republiky. V roku 1974 získal titul PhDr. a v roku 1982 bol menovaný docentom československých dejín.

Počas profesijnej dráhy pôsobil na viacerých pedagogických pracoviskách, ale mimoriadne významnou etapou sa stalo jeho pôsobenie na Právnickej fakulte Univerzity Mateja Bela v rokoch 1998 – 2010. Ako pedagóg dejín štátu a práva sa podieľal na budovaní novej fakulty a vytváral prostredie založené na odbornosti, kolegiálnosti a vzájomnej úcte. Veľmi si vážil svojich kolegov a tešil sa z úspechov mladších spolupracovníkov, ktorých podporoval nielen odborne, ale aj ľudsky. Za svoje

pôsobenie a prínos pre fakultu získal aj čestné medaily fakulty, ktoré si veľmi vážil a ktoré považoval za jedno z najcennejších profesijných ocenení.

Docent Pavel Macko bol človekom širokého rozhl'adu, otvorenej mysle a prirodzenej skromnosti. Nikdy nezabudol, odkiaľ vyšiel, ani na ľudí, ktorí ho sprevádzali životom. Aj v pokročilom veku sa zaujímal o spoločenské dianie, históriu a nové poznatky. Len niekoľko dní pred poslednou hospitalizáciou s nadšením dočítal knihu o Vladimírovi Clementisovi, ktorá mu – ako sám povedal – pomohla objaviť ďalšie historické súvislosti. Tak zostal až do posledných dní nielen pedagógom, ale aj večným študentom života.

Najväčšou oporou a radosťou jeho života bola rodina. S láskou a hrdosťou hovorieval o svojich dcérach Zuzane a Darine, ktorým spolu s manželkou odovzdával hodnoty vzdelania, poctivosti, úcty k človeku a zodpovednosti. Rodinné zázemie bolo pre neho zdrojom sily počas celého života a práve v blízkosti svojich najbližších nachádzal pokoj, istotu a zmysel.

Doc. PhDr. Pavel Macko, CSc. zomrel dňa 20. januára 2026 na zlyhanie srdca, rok po smrti milovanej manželky, ktorá mu veľmi chýbala. Napriek životným skúškam si zachoval vieru v dobro človeka a schopnosť vidieť v každom to najlepšie. Uvedomoval si, že popri „veľkých dejinách“ existujú aj naše osobné „malé dejiny“ – vytvárané prácou, vzťahmi, postojmi a hodnotami, ktoré po nás zostávajú v spomienkach blízkych.

Na docenta Pavla Macka budeme spomínať s úctou a vďačnosťou ako na vzácného človeka, pedagóga, historika a kolegu, ktorý svojím odborným dielom, ľudským prístupom a morálnou

integritou zanechal hlbokú stopu v akademickom prostredí i v životoch mnohých študentov a spolupracovníkov. Jeho odkaz zostáva prítomný nielen v jeho vedeckej a pedagogickej práci, ale aj v spomienkach všetkých, ktorí mali česť poznať ho osobne.

Česť jeho pamiatke!

doc. JUDr., PhDr. Martin Skaloš, PhD.

Právnická fakulta Univerzity Mateja

Bela v Banskej Bystrici

Katedra dejín štátu a práva

e-mail: martin.skalos@umb.sk

Obsah článku podlieha licencií Creative Commons Attribution 4.0 International Licence CC BY (Martin Skaloš).